

SCT. GEORGS GILDERNE I **SILKEBORG**

Årgang 68

AUGUST 2019

Nr. 2

ARRANGEMENTER I AUGUST/SEPTEMBER 2019

1. GILDE

Søndag den 8. september kl. 09.00

Høsttur

Vi mødes ved parkeringspladsen på Ansvej kl. 09.00, hvor vi tager med bus til Søby Brunkulsmuseum. Formiddagskaffe på vej til Søby, guided tur rundt på brunkulsarealerne og på museet, efter frokost i området tager vi bussen tilbage dog med holdt til eftermiddagskaffe og lagkage på Pårup Kro. Turpris: 300 kr./person.

Tilmelding: se nærmere inde i bladet eller på tilsendte mail.

2. GILDE

Torsdag, den 8. august kl. 19:00 i Medborgerhuset. Gruppeledermøde.

Torsdag, den 22. august kl. 18:00

Høsttur til Kongenshus

Gruppevis tilmelding til Hanne Møller Andersen - hmasilk@mail.tele.dk, senest søndag 11. august 2019

3. GILDE

Tirsdag, den 27. august 2019

Høsttur (dagtur) til Kaj Munks Præstegård

Torsdag, den 29. august 2019 kl. 10:00

Udvidet gildeledelsesmøde

KJELLERUP

Torsdag, den 8. august kl. 18:00

Bålaften med ægtefæller i Mosedalen

Mindeord for Lilly Rasmussen

Det var med sorg, vi fik meddelelsen om, at Lilly stille var sovet d. 1. juli 2019.

Lilly blev optaget i det daværende 2. gilde d. 26. april 1961 og blev Væbner i 1963. Hun havde således været med i gildebevægelsen i mere end 58 år. I sine mange år i gildet har Lilly været Dørherold og siddet i Økseredaktionen. I 16 år ydede hun en stor indsats i Goodturn Lauget, hvor hun bl.a. stod for gaver til Bingospillet. Et job hun holdt fast i lige til det sidste. Også i Paradis-lejren deltog Lilly i arbejdet igennem ca. 12 år.

Vi vil huske Lilly som et meget venligt og imødekommende menneske med en god humor og med stor interesse for andres ve og vel.

Æret være Lillys minde.

Tove Gadegård

1. SCT. GEORGDS GILDE

Høsttur søndag d. 8. september 2019

Udsnit fra brunkulsområderne

Så er vi kommet ind i den sidste sommermåned og det er tid for vores høsttur, som i år går til Søby Brunkulsmuseum, som er blevet restaureret. Vi tager med bus fra Ansvej og på vej til Søby får vi formiddagskaffe og når vi kommer ud i området, kommer vi på en guided tur. Efter omvisningen tager vi vores medbragte frokost i et af husene, herefter er der lidt tid i området inden vi tager bussen hjem. På hjemturen gør vi dog lige holdt ved Pårup Kro til en gang eftermiddagskaffe med lagkage. Denne tur kan også finde sted i dårligt vejr.

Mødetid og sted: Søndag d. 8/9 kl. 09.00 på p-pladsen på Ansvej. (før Jyske Park). Hjemkomst ca. kl. 16.

Turpris: kr. 300 / pr. person, dvs kr. 600 / pr. par.

Tilmelding og betaling: Foretages under et ved at overføre pengene til vor konto i Jyske Bank nr. **7170 – 2649741** senest **mandag d. 26/8-2019**, **HUSK at påføre navn.**

Gildeledelsen ser frem til en stor tilmelding, så vel mødt til en god høsttur.

2. SCT. GEORGS GILDE

Vårtur 23. maj 2019 til Gudenåens udspring

I samlet flok med 31 deltagere kørte vi med Erik Meyer Pedersen fra den arrangerende gruppe som guide syd på til området ved Gudenåens udspring nærmere betegnet til P-pladsen i Tinnet Krat.

Vejret var det bedst tænkelige, en rigtig stille, lun forårsaften, hvor vi i ro og mag kunne nyde det herlige landskab med alt det grønne mod en blå himmel.

Med en fortid indenfor naturforvaltning som baggrund fortalte Erik levende om området, som mange af os nok allerede har besøgt flere gange, men som hver gang er en ny og dejlig oplevelse. Tinnet Krat, som var vores udgangspunkt, og det nærliggende Kollemorten Krat er de sidste to områder med den specielle form for krat. Man har udnyttet væksterne både til brænde og til dyrefoder, idet man skar træerne ned og brugte de nye skud som foder til husdyrene, en praksis som vi også har kunnet iagttage i udsendelsen på TV med "Bondeknolten".

Staten købte i 1990'erne den nærliggende Koutrupgård, i dag indrettet som naturcenter, for at bevare jorden omkring de specielle egekrat, og nåletræsarealerne blev ændret til overdrev.

Hærvejen, som har været gruppens emne i den forløbne sæson, fik vi også lidt historie om. Hærvejens forløb har aldrig ligget helt fast, men har fra tidernes morgen "skiftet spor" flere gange, men altid med passagemulighed. Når sporet blev for slidt, fandt man bare et nyt det mest praktiske sted i forhold til terræn og overgang ved vandløb. Vejen har haft flere navne udover Hærvejen også Romvejen og Kongevejen, og havde et forløb, som man kunne følge fra Trondheim til Jerusalem. I dag går Hærvejen gennem den 300 meter brede passage mellem Gudenåens og Skjernåens kilder.

Selve Gudenåens kilde er jo et ganske undseeligt kildevæld, som risler stille af sted, men som dog ret hurtigt bliver et levende vandløb. Utroligt at tænke på, at den hurtigt vokser fra kilde, til bæk og til å med forløb gennem flere søer og endelig efter 158 km løber ud i Randers Fjord, som Danmarks længste vandløb.

Vi fulgte også skiltet til "Bassinerne", som har en meget speciel historie. Den driftige gårdejer på Tinnetgård, Sofus Clausen, fik ideen, da han en varm sommeraften så gårdens karle bade i kreaturernes vandtrug, som blev forsynet med frisk vand fra Gudenåen. Clausen fik den visionære ide at skabe historiens første Badeland midt på den

jyske højderyg. Der var nok af arbejdskraft, da arbejdsløsheden var stor i 1930'erne, så han derfor kunne få statsstøtte til etableringen. Anlægget udnyttede Gudenåens vand, som ved hjælp af en slags hævert blev ført op på bakken, hvorefter det via et rørsystem kom ud i bassinerne, som alle blev lavet med håndkraft. Der blev opført flere forskellige bassiner, nogle med vipper, andre med vandruchebaner og fontæner.

Desuden blev der etableret en pavillon, hvor man kunne købe kaffe og is. Det var en årrække et yndet udflugtsmål for såvel lokale som for turister, da der var langt ud til kysterne. Badelandet i Tinnet Krat var i drift frem til 1947. Efter et par alvorlige ulykker stillede myndighederne så mange krav til sikkerheden, at den nye ejer lukkede det. I dag står de revnede og mosgroede bassiner tilbage på marken.

Tilbage ved bilerne stod den arrangerende gruppe klar med et glas hvidvin, og vi kunne takke Erik for en fin beretning om området ved Gudenåens udspring, og på falderebet fik vi også lige sagnet om Gudenåen, som siges at have fået sit navn efter en halvgud ved navn Gudar. Han bortførte pigen Else fra hendes fars hus i Tinnet Krat, hvor åen har sit udspring. Gudar bandt pigen til en kærre og for at forvirre forfølgerne, kørte han i indviklede sving og slyngninger. Men pigens far søgte hjælp hos en klog mand i Tørring, som kaldte bække og kilder sammen og bad dem om at vise vej. Vandet nåede Gudar ved Randers Fjord. Gudar og hesten druknede, mens den skønne Else slap fri. Sådan fik Gudenåen sit krogede forløb og sit navn.

På vej tilbage til Silkeborg gjorde vi holdt på Gothenborg, hvor en meget lækker anretning ventede os, som et flot punktum for en dejlig aften.

Ref. Kirsten H.

2. SCT. GEORGS GILDE

HØSTTUR den 22. august 2019

KARTOFFELTYSKERNE

Program:

- Kl. 18:00 fælles afgang fra Balle Kirke
- Kl. 18:40 ankomst Kongenshus Kro
På egen hånd i området
- Kl. 20:00 Kongenshus Kro, hvor der serveres cremet kartoffelsuppe med kartoffelflutes og bacon + kaffe og dagens kage
- Dorte Frandsen fortæller (ca. 30 min.) om kartoffeltyskerne.
- Kl. 21:30 afgang mod Silkeborg
- Kl. 22:00 ankomst Balle Kirke.

Gruppevis tilmelding til Hanne Møller Andersen - hmasilk@mail.tele.dk, senest søndag 11.august.2019

3. SCT. GEORGS GILDE

Vårtur til Mariager Fjord den 14. maj 2019.

Mariager Fjord er smukkeste i maj-sol. Det erfarde 16 deltagere fra 3. Gilde fra Silkeborg på Vårturen den 14. maj. Turen gik til Mariager, hvor basen var Rosenhaven. Her blev både formiddagskaffen og frokosten indtaget. Ind imellem besøgte deltagerne Mariager Saltcenter og Mariager Kirke med det berømte orgel, der er inspireret af tyske og franske orgelbyggere.

I Saltcentret fik vi demonstreret, hvordan man laver sydesalt, og flere fik små glas med hjem, foruden det de købte i butikken. Manden i Sydehytten var en god fortæller. Han gav et fint indblik i, hvordan saltet blevet lavet i gamle dage.

Derefter tog vi elevatoren ned i saltminen, hvor vi oplevede en film, der bragte os ind i mineskakterne i forrygende fart.

Efter besøget i kirken gik turen syd om Mariager Fjord gennem landsbyen Dania, der er kaldt for "Jyllands Nyboder" på grund af sine små gule rækkehuse. Landsbyen vidner om tidligere tiders cementarbejdermiljø. I dag ligger saltfabrikken Azko Nobel lige før Dania. Det store fabriksanlæg producerer 600.000 tons salt om året. Råstoffet kommer fra en salthorst i Hvornum vest for Hobro.

Dania er i dag Danmarks eneste privat-ejede landsby, hvor der er flere lejemaal, både til private og erhverv.

Næste stop var den lille fjordfiskerhavn Skarodde. Det var i denne idyl, at forfatteren Hans Kirk skrev flere af sine bøger. Deriblandt "Fiskerne".

Fjorden blev krydset i Hadsund, og ad snørklede veje langs fjordens nordside nåede vi frem til Bramslev Bakker, der præsenterede sig smukt i solskinnet

med fjorden som malerisk baggrund.

Her blev eftermiddagskaffen indtaget, inden alle vendte hjem til en hyggelig afslutning i Sejs ved Silkeborg.

Af Jens Rasmussen
3. gilde, Silkeborg

Truede ord!

Landsgildekansler Kirsten Christensen skriver i sidste nummer af Sct. Georg om Reservatet for Truede Ord i parken ved Nivaagaard-samlingen. Nu er der et stykke vej fra Silkeborg til Nord-sjælland, men hvis man gerne vil hjælpe med bevarelsen af gamle ord i det danske sprog, har Gyldendal lavet en App til smartphone eller tablet, der hedder 'Truede ord'. Der får man hver dag et 'nyt' truet ord, som man kan flette ind i samtalen med børn og børnebørn, hvis man finder det bevaringsværdigt.

Dansk Sprognævn gennemgik i 2012 for første gang i 25 år retskrivningsordbogen og udnævnte

43 ord som truede og dermed kandidater for udelukkelse af næste udgave af retskrivningsordbogen. Man kan sige, at 43 ord måske ikke er et voldsomt antal, og at vi sagtens kan undvære ord som brødflov, dorsk, forfjor og kanalje, men når man sammenholder det med flodbølgen af nye engelske gloser, som fuck, shit, looser, tags, whatsapp, så er der vel skellig grund til at blive en smule knarvorn og ufortøvet og sporenstregs forlange, at diverse sportsikoner får spæget deres forvorne sprogbrug med lidt færre af de saftige udenbys sproglomster. Sproget er trods alt vores primære kulturbærende element, som vi skal værne om, så også fremtidige generationer har mulighed for at læse og forstå tidligere generationers sprog og litteratur. Allerede nu er Blicher, Grundtvig og Aakjær mere eller mindre utilgængelige for den moderne

ungdom, dels fordi de ikke længere har historie som fag, og dels fordi sproget har ændret sig så meget, at de ikke længere forstår teksten.

På spejdermuseet har vi i 2018 haft en kampagne omkring 100-året for Ulve-arbejdet, hvor de besøgende juniorspejdere har kunnet erhverve sig et Ulve-mærke ved at gennemføre en 'Ømfods-prøve'.

En del af grupperne har haft relativt let ved prøven, nogen af dem ved flittig brug af deres smartphone, men vi har også haft grupper, der overhovedet ikke kendte Kipling og Junglebogen, ikke en gang fra Walt Disney's tegnefilm eller som måske lige akkurat var i stand til at binde et råbåndsknob, men ikke et flagknob eller et dobbelt halvstik. Baden Powell havde de hørt om, men ikke Tænkedagen. Verdensjamboreerne havde nogen hørt om, men ikke at den 2. Verdensjamboree var i Danmark og var den første, hvor deltagerne sov i telt, selv lavede mad, havde friluftsaftiviteter og på den måde lagde skabelonen til alle senere jamboreer i hele verden.

Uden spejdermuseerne vil meget af spejdernes historiske forståelse lige så stille fordampe op i tynd luft. Selvom Silkeborg Spejderhistoriske Forening sagtens kan arbejde med arkivalierne, selvom de måtte havne på Silkeborg Lokalarkiv, fordi økonomien ikke bliver ved med at række til lokalerne på Lil-

lehøjvej, så vil formidlingen af historien blive betydeligt vanskeliggjort, fordi det for det første vil blive løstrevet fra de fysiske effekter, som vi vil være nødt til at skrotte eller sende andre steder hen, så vi ikke længere kan præsentere dem for spejderne. For det andet skal det skriftlige materiale, vi i givet fald, må aflevere til arkivet, bestilles på forkant, og det kan for det tredje kun anvendes på arkivet. En ting er således, at en lukning af det fysiske spejdermuseum vil besværliggøre arbejdet med spejdernes historie, en helt anden ting er, at meget af spejderhistorien vil uddø med dem, der sidder med det i erindringen, og meget vil langsomt forsvinde, fordi fremtidige generationer vil miste forståelsen for det, de første pionerer foretog sig, i og med de aldrig er

blevet præsenteret for det i den rette kontekst, og derfor vil have svært ved at vide, hvad de eventuelt skulle lede efter på lokalarkivet.

Vi burde måske have en App, der hedder 'Truede spejderaktiviteter'.

Kirstine Tagmos
Frivillig på Spejdermuseet

ARRANGEMENTER I SEPTEMBER 2019

1. GILDE	Mandag, den 23. september 2019 kl. 19:00 Gildehal, Paradislejren
2. GILDE	Torsdag, den 19. september 2019 kl. 19:00 Gildehal, Marienlund Plejecenter
3. GILDE	Mandag, den 16. september 2019 kl. 18:00 Gildehal, Marienlund Plejecenter
KJELLERUP	Lørdag, den 21. september/søndag den 22. september Blicher dysten

2. Sct. Georgs Gilde

Ny e-mail

Lis Thavlov - listhavlov@gmail.dk

Øksen det kommende gildeår.

Til alles orientering er herunder opført tider for Øksens deadlines og hvornår Øksen udkommer.

	2019/2020	
Øksen	Deadline	Udkommer
3	08.09.	15.09.
4	06.10.	13.10.
5	03.11.	10.11.
6	12.01.	19.01.
7	16.02.	23.02.
8	29.03.	05.04.

Næste deadline: 8. september 2019

Øksen nr. 3 udsendes den 15. september 2019

Indlæg bedes sendt til Kirsten Secher, Lindeparken 34. 2. th.,

8600 Silkeborg – mobil 51 89 62 37

Dette nummer af Øksen er sendt til alle kanslere den 4. august 2019

E-Mail: oeksen@silkeborggilderne.dk